

URBACT i uključivanje građana u revitalizaciju javnih prostora

Maja Kireta, ovl.arh.

Urbactova stručnjakinja za
strateško urbano planiranje i održivu urbanu obnovu

Okrugli stol i panel rasprava

Promocija održivog lokalnog razvoja i građanska participacija u revitalizaciji javnih prostora

Zagreb, 10. prosinca 2021.

URBACT i uključivanje građana u revitalizaciju javnih prostora

URBACT METODOLOGIJA

DISEMINACIJA URBACT ALATA

PRIMJER GRADA KOPRIVNICE

Program međuregionalne suradnje koji se financira sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) unutar cilja Europske teritorijalne suradnje. Cilj programa je razmjena znanja i izgradnja kapaciteta europskih gradova (i općina) koji izrađuju ili provode integrirane strategije i akcijske planove **održivog urbanog razvoja**.

Gradovi razvijaju rješenja koja su:

- PRAGMATIČNA
- INOVATIVNA
- ODRŽIVA

Rješenja koja **integriraju društvene, ekonomske i okolišne urbane teme**.

U pogledu urbanog planiranja i održive urbane obnove, osim stručnog interdisciplinarnog planiranja, Urbact zagovara programiranje koje obuhvaća uključivanje društva i održivi razvoj → **participativno planiranje**.

Urbact potiče integrirani urbani razvoj od 2002.g.

- Suradnja europskih gradova
- Razmjena znanja i iskustva
- Razmjena dobre prakse
- Razvoj vještina i know - how

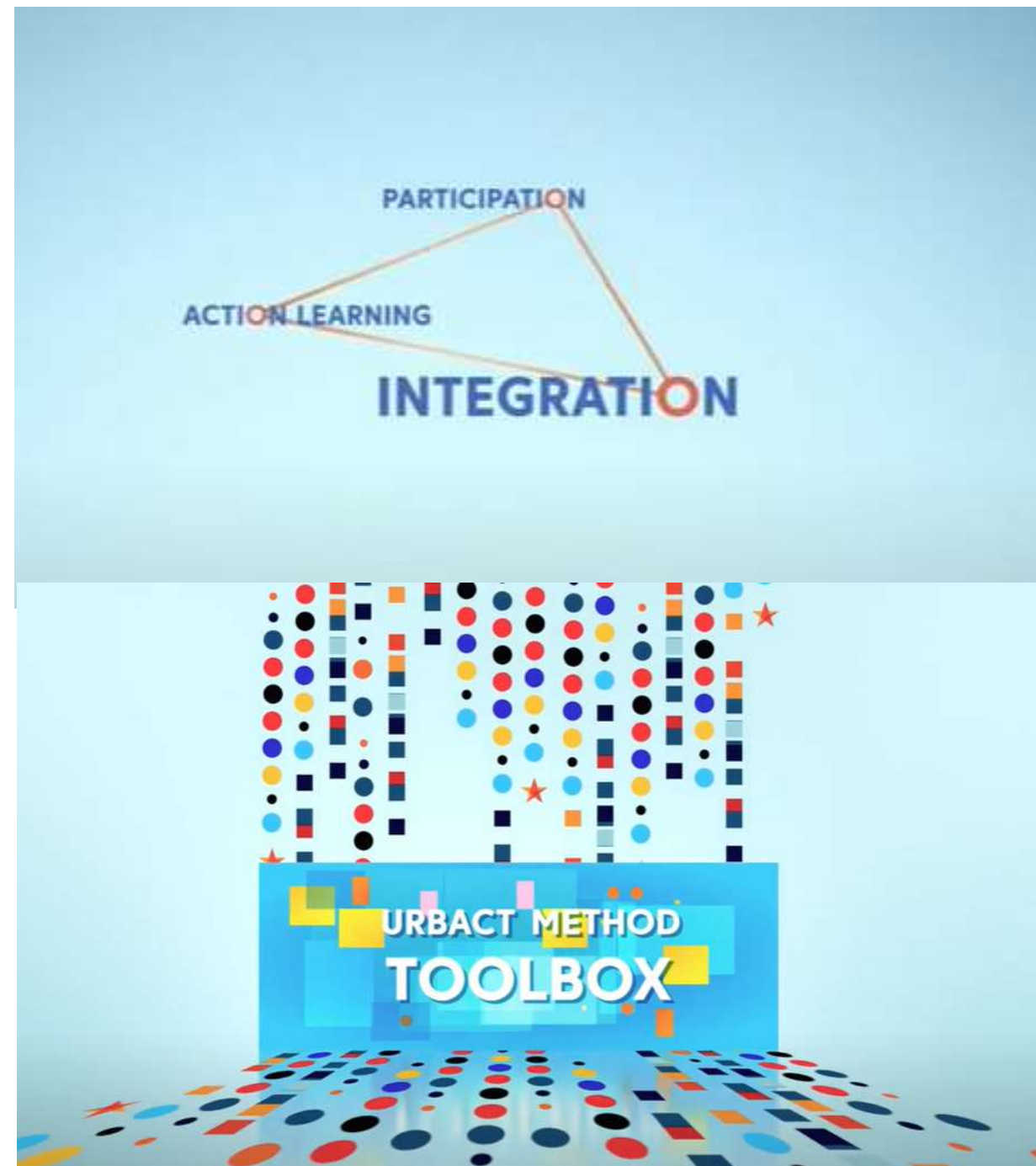
Urbact razvija

- procese
- alate

=> Urbact metoda pomoću koje

- donositelji odluka
- praktičari
- građani

oblikuju suvremene i inovativne
modele u lokalnoj upravi.

Mreža za akcijsko planiranje MAPS (Military assets as public places) bavila se revitalizacijom napuštenih vojnih zgrada.

- Grad Varaždin u mreži 9 gradova
- 2015.g. – 2018.g.
- Integrirani akcijski plan
- Održive urbane strategije
- Funkcionalni i društveni aspekti

MAPSolution

Kako do ponovnog korištenja vojne baštine?

1 Varaždin / Opatjska

Izazovi za Grad Varaždin

Strateška misija Grada Varaždina je osigurati kvalitetan život svojim građanima kroz socijalnu, ekonomsku i ekološku kapacitete skladno principima održivog razvoja. Boji standard života pridržavajući se zadovoljstva građana i održavanja stanovnika u Varaždinu.

djetovima grada Varaždina. Grad Varaždin u povijesnoj gradskoj jezgri ima tradicionalni trg „Korzo“ koji je glavno mjesto okupljanja i na kojemu se odvijaju brojna događanja. U povijesnoj gradskoj jezgri odvijaju se poznate manifestacije, koje su kroz godine postale nezabivljive dio turističke ponude grada. Osim povijesne gradske jezgre, pojavila se i potreba za novim, dinamičnim, modernim, multifunkcionalnim, suvremenim prostorom koji bi bio protječna tradicionalnom prostoru u centru.

Razvojem svih dijelova grada žele se postići bolji životni uvjeti u svim

Od 2009. godine u sjeverozapadnom dijelu grada nalazilo se veliki, napušteni i zaostariji bivši vojni kompleks Opatjska, gotovo jednake veličine poput povijesne gradske jezgre.

Grad Varaždin nije bio visokim prostorom, ali je imao obilno održavani prostor, brzini se za njega bi poduzimali sve aktivnosti kako bi se spriječio propadanje tog vrijednog prostora. Razvoj grada: kulturni, turistički, urbani i socijalni uvijek je bio usmjeren na centar Grada te se ulaganjem u ovo područje nastoji postići jednaki razvoj na području cijelog grada. Grad Varaždin bez vlasništva nad Opatjskom nije mogao direktno utjecati na upravljanje i razvitak ovog područja. Iz tog razloga, Grad usmjerava svoja nastojanja i resurse kako bi osiguralo stječeće ciljeve:

1. Stjecanje vlasništva nad Opatjskom kako bi mogao razvijati ovo područje i riješiti kvaliteta upravljanje.
2. Kvaliteta stvaranja javnog prostora, funkcionalnog i atraktivnog, novog (po) centra zapadnog dijela grada.
3. Poticanje društvene raznovrsnosti i socijalne uključenosti i u bivši vojne omogućujući pristup novim javnim prostorima, poslovnim prostorima omogućujući bogatost pristupačnim područja.

Od izazova do ponovnog korištenja

Uobičajena urbanistička praksa u Varaždinu često nije bila u skladu s željama i potrebama kolektiva, tj. građanima. Uzimajući u obzir društvene, gospodarske i ekološke aspekte te društveni i kulturni kontekst, potreban je novi pristup urbanističkom planiranju.

Područje projekta nalazi se u srednjem dijelu urbanog šelva, okruženo obiteljskim kućama, osim na zapadnoj strani gdje se nalazi vojska. Udaljeno je 2 km od Korza, glavnog gradskog trga. Čitav dio grada nema specifične okupljanja osim obiteljnog stoping centra kod sklopa velik broj ljudi iz cijelog grada, ali nema kvaliteta javnog prostora.

Nad glavni cilj je revitalizacija prostora od hektara bivše vojne u Opatjskoj u novi gradski pod centar. Cilj centra stvarati javni prostorom i komunicacijom Grada, poticanjem kolektiva i novih stručnjaka.

Punovno korištenje bivšeg vojnog područja pomoći će u postizanju nekih strateških ciljeva:

1. Osiguranje vlasništva nad prostorom bivše vojne post upjema koji će omogućiti razviti tog područja u novi, moderni, visoko funkcionalni javni prostor.
2. Omogućiti dostupnost javnog prostora stanovnicima koji žive na području koje uključuje vojnu i svim građanima grada Varaždina.
3. Osiguranje uvjeta da bi bile bolje prostorno korištenje zgrada na području bivše vojne, skladno oblikovanim kulturni identiteta.

Obuhvat projekta

Transferna mreža Come in! bavila se promocijom suvremene graditeljske baštine i društvenom inkluzijom.

- Grad Varaždin u mreži 7 gradova
- 2018.g. – 2021.g.
- Transfer znanja
- Bottom – up organizacija uz podršku gradske uprave
- Dokumentarni film

Grad Koprivnica (32000 stanovnika)
primjenjuje suvremene i inovativne
alate po uzoru na Urbact:

- Arhitektonski natječaj za glavne gradske trgove
- Participativna radionica planiranja javnog prostora u Kampusu
- Urbana regeneracijska agenda kroz pilotiranje Svilarске ulice

Arhitektonski natječaj za glavne gradske trgove, 2019.g.

Program natječaja izrađen je participativno u najvećoj mogućoj mjeri.

Realizacija: 13580m²

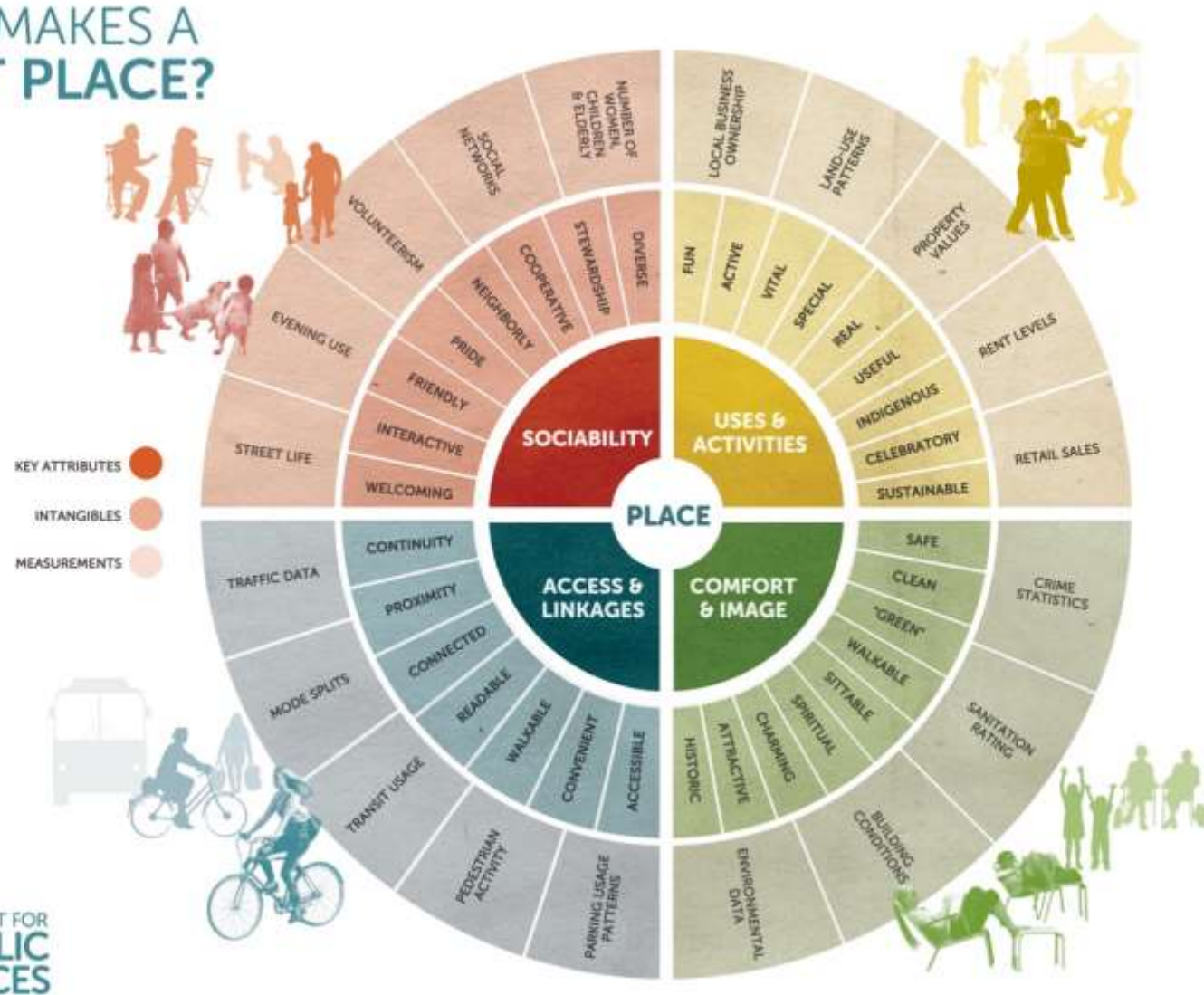
Anketni dio: 8165m²

Arhitektonski natječaj za glavne gradske trgove, 2019.g.

Autori idejnog rješenja potaknuti su da u planiranju ovog javnog prostora koriste postavke *PLACEMAKINGA*.

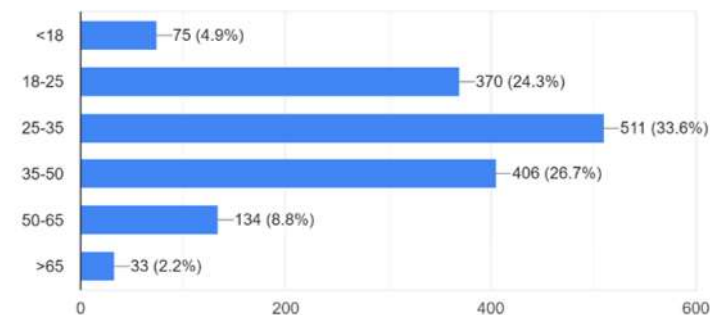
WHAT MAKES A GREAT PLACE?

Arhitektonski natječaj za glavne gradske trgove, 2019.g.

Koliko imate godina?

- a) <18
- b) 18 – 25
- c) 25 – 35
- d) 35 – 50
- e) 50 – 65
- f) >65

Javni prostor gradskog trga u Koprivnici je javno dobro i o njegovom programiranju je u periodu izrade ovog programa ispitano mišljenje javnosti. Time je postignut participativni proces u planiranju ovog javnog prostora u najvećoj mogućoj mjeri. Participacija u planiranju javnih prostora se bazira na komunikaciji i interakciji svih dionika koji javnim prostorom upravljaju (lokalna uprava), dizajniraju ga (arhitekti, urbanisti, krajobrazni arhitekti, kipari, dizajneri i dr.), osmišljavaju sadržaje i programe koji se u javnom prostoru izvode (javne institucije, umjetnici, udruge itd.) ili pak prostor koriste (građani). **Uključivanje širokog kruga dionika u proces planiranja omogućuje zastupanje i pomirenje različitih interesa s ciljem donošenja najbolje odluke za zajednicu. Participativni pristup pridonosi prepoznavanju i oblikovanju ciljeva u skladu sa stvarnim potrebama zajednice, povećava predanost svih dionika o ostvarenju ciljeva, omogućuje prevladavanje konflikata zbog suprotstavljenih interesa, a odgovornost za konačne rezultate i ostvarenje ciljeva podijeljena je između svih dionika.**

Mišljenje javnosti je u izradi ovog natječajnog programa ispitano na tri nivoa:

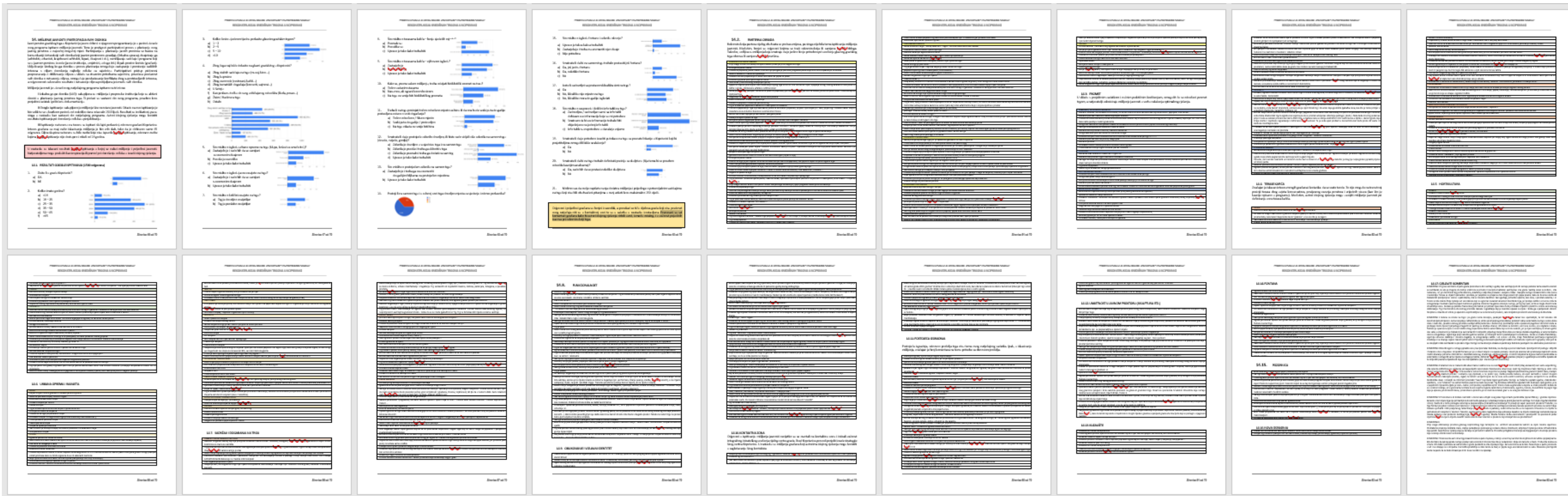
I Lokalna grupe dionika (LAG): sakupljena su mišljenja i preporuke institucija koje su aktivni dionici u planiranju javnog prostora trga. Ti podaci su sastavni dio ovog programa, posebno kroz projektni zadatak i priloženu dokumentaciju.

II Google ispitivanje: sakupljeno je mišljenje šire neovisne javnosti. Odaziv na ovo ispitivanje je bio velik te se u kratkom periodu od nekoliko dana odazvalo 1543 ljudi. Rezultati su indikativni, pa su stoga u nastavku kao sastavni dio natječajnog programa. Autori idejnog rješenja mogu koristiti rezultate ispitivanja pri donošenju odluka u projektiranju.

III Ispitivanje na terenu: na terenu su ispitani slučajni prolaznici, odnosno građani Koprivnice. Interes građana za ovaj način iskazivanja mišljenja je bio vrlo slab, tako da je dobiveno samo 65 odgovora. Ciljna skupina na terenu su bile osobe koje nisu ispunile google ispitivanje, odnosno osobe kojima google ispitivanje nije dostupno i mlađi od 18 godina

U program natječaja su uneseni svi komentari građana kako bi autori idejnog rješenja dobili uvod, između ostalog, i u važnost pojedinih izazova pri rekonstrukciji trga.

Arhitektonski natječaj za glavne gradske trgove, 2019.g.

Arhitektonski natječaj za glavne gradske trgove, 2019.g.

Tiskovna konferencija je poznati kvalitetan alat komunikacije s građanima.

Participativni pristup nalaže transparentnost, odnosno uključivanje dionika u procesu do samog kraja kada se izlažu objektivni i izmjereni rezultati njihovog angažmana.

**Radionica participativnog planiranja
s ciljem uređenja javnog prostora
središnjeg dijela Kampusa, 2020.g.**

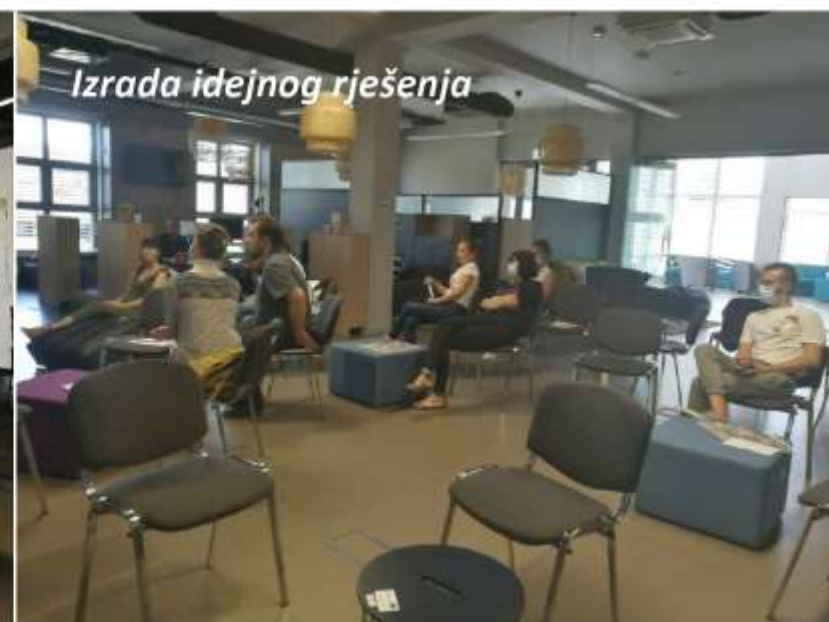
Radionica je bila svojevrsan eksperiment → u stvarnosti je prvi puta proveden inovativan i suvremen proces participativnog planiranja javnog prostora s ciljem da naručitelj realizira rezultat radionice.

Radionica participativnog planiranja s ciljem uređenja javnog prostora središnjeg dijela Kampusa, 2020.g.

Tri dijela, 16 sudionika (17), 5 sati
aktivnog rada (subota).

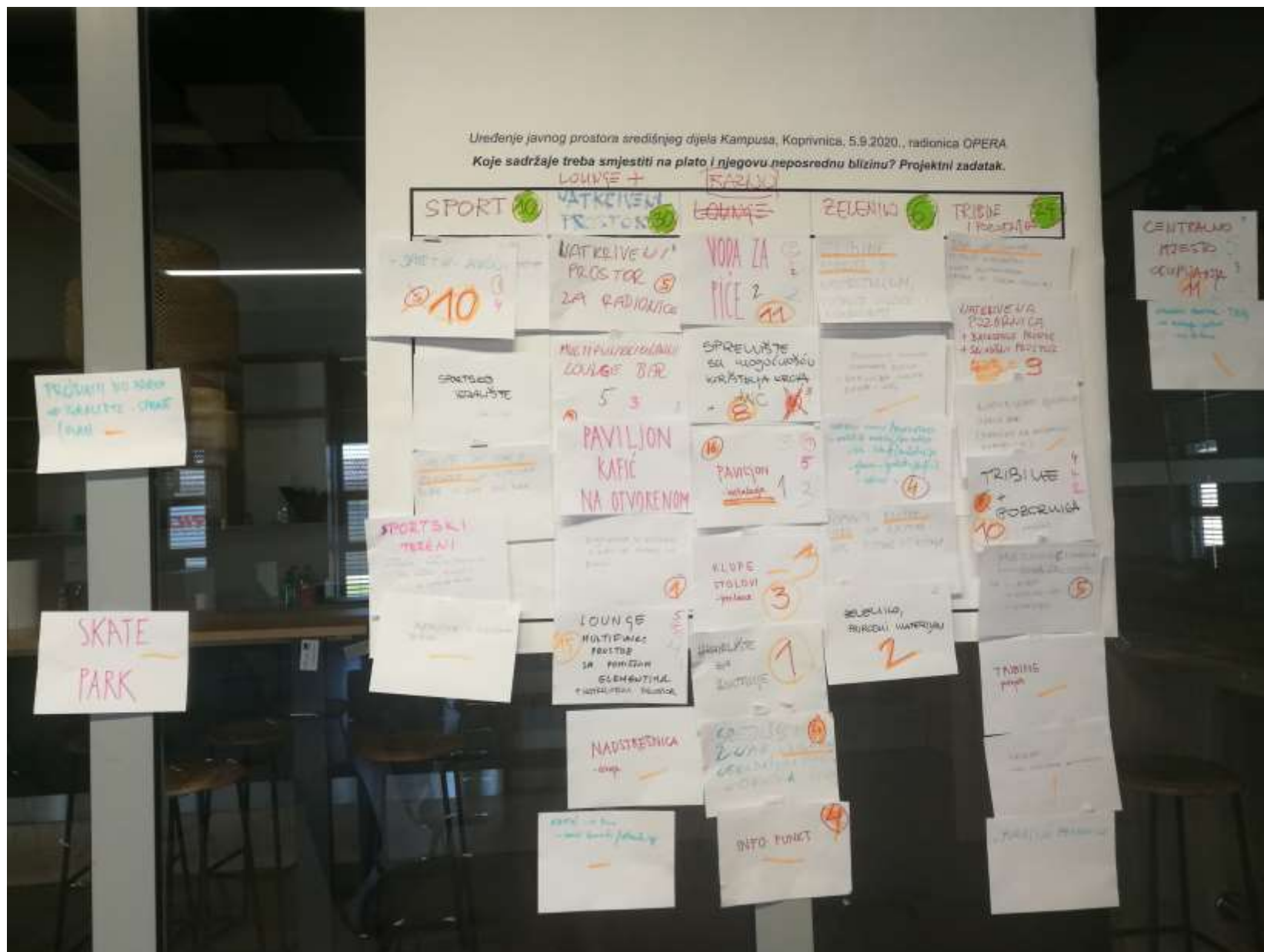
Najveći izazov u provedbi radionice
je bila treća faza, izrada idejnog
rješenja, za koju, za razliku od prve
dvije faze, nije korišten poznati alat
niti je temeljena na prethodnom
iskustvu. Unatoč tome, treća faza je
protekla vrlo uspješno te je dobiveno
vrlo kvalitetno i racionalno idejno
rješenje čija je dodana vrijednost
participativna izrada uz
intenzivno uključivanje svih
sudionika radionice.

Radionica participativnog planiranja s ciljem uređenja javnog prostora središnjeg dijela Kampusa, 2020.g.

Alat OPERA za sortiranje i prioritizaciju ideja.

Opera je metoda timskog rada koja uvelike poboljšava učinkovitost i najjednostavnijih sastanaka. Ova metoda fokusira energiju rada grupe na konkretan problem ili pitanje, skuplja, filtrira i sažima prijedloge na strukturiran način. Objedinjuje sistematičan način razmišljanja s kreativnim procesom u rješavanju problema te tako omogućava najučinkovitije iskoritavanje znanja sudionika u procesu, koristi njihova znanja i prijedloge te **ne dopušta ekstrovertiranim sudionicima da preuzmu diskusiju**.

Radionica participativnog planiranja s ciljem uređenja javnog prostora središnjeg dijela Kampusa, 2020.g.

Podjela u 4 grupe od kojih svaka izrađuje idejno rješenje. Rasprava o pojedinim elementima svakog rješenja i glasanje za najbolje rješenje.

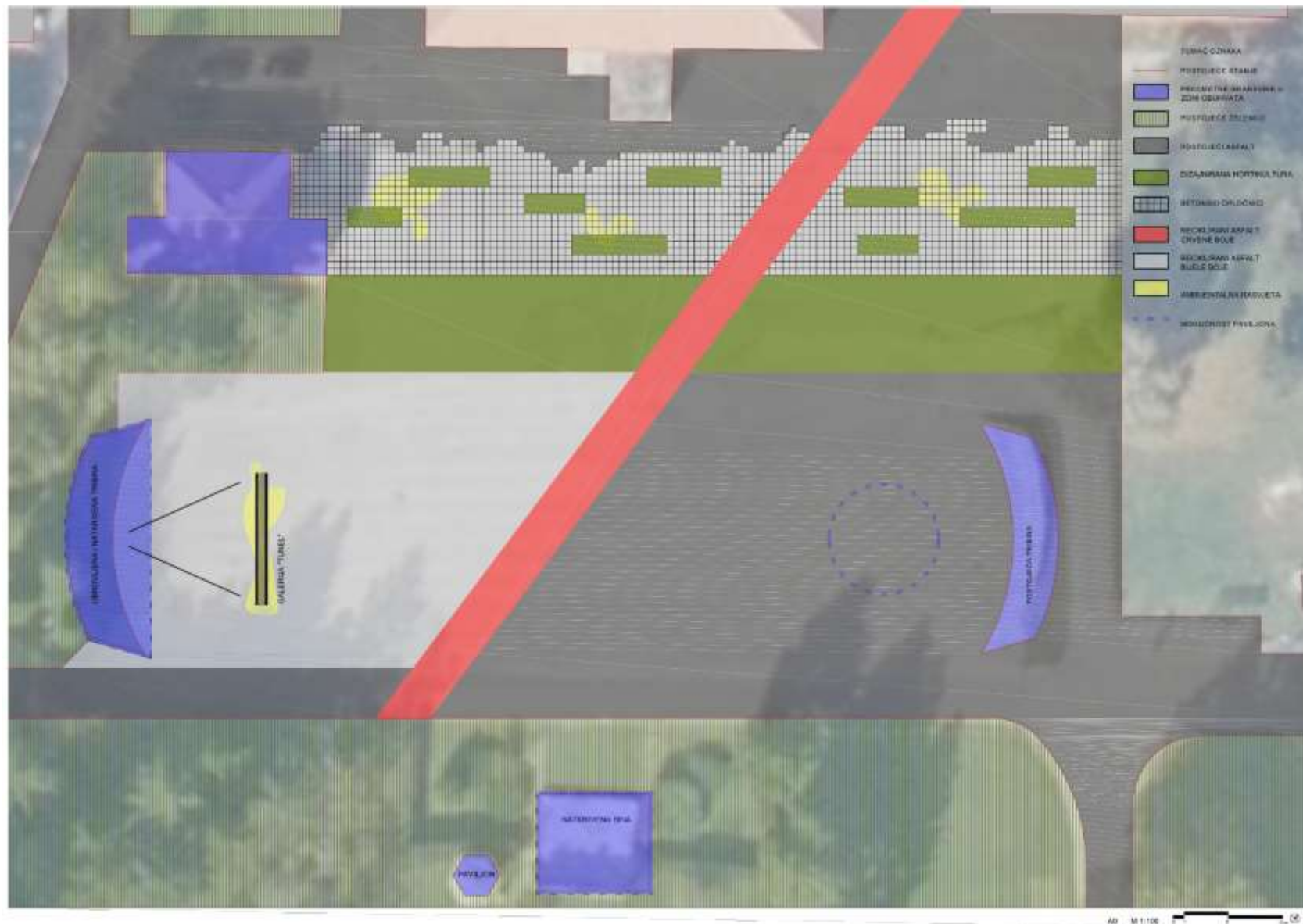
Radionica participativnog planiranja s ciljem uređenja javnog prostora središnjeg dijela Kampusa, 2020.g.

Zajedničkim radom do konačnog idejnog rješenja.

Radionica participativnog planiranja s ciljem uređenja javnog prostora središnjeg dijela Kampusa, 2020.g.

Idejno rješenje koje naručitelj koristi
kao podlogu u daljnjoj nabavi
projektne dokumentacije.

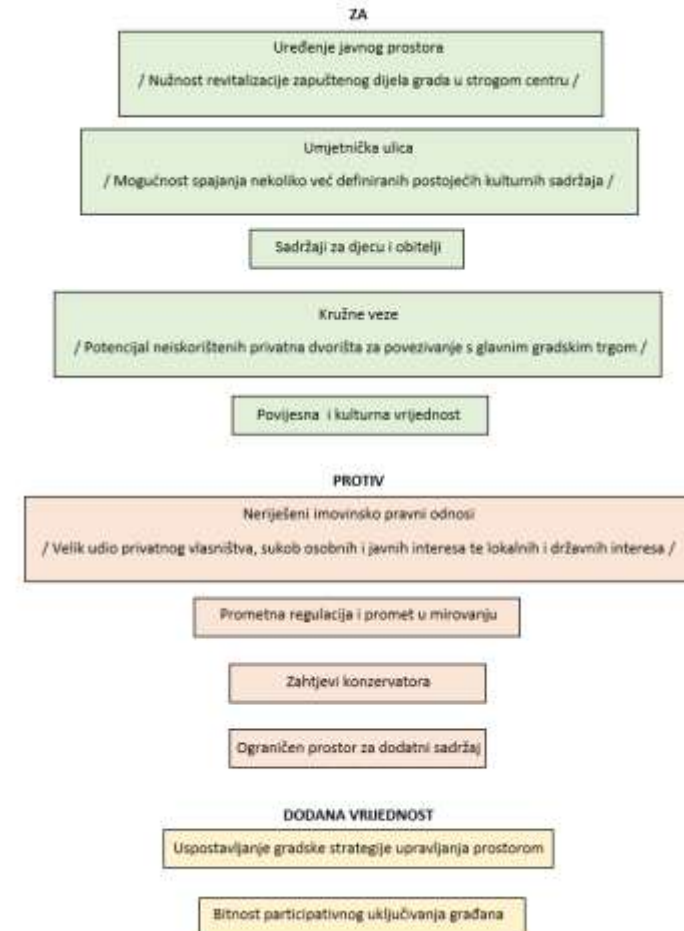
Urbana regeneracijska agenda (URA) kroz pilotiranje Svilarске ulice

- ne postoji strateški dokument na lokalnom niti nacionalnom nivou koji se bavi URA
- Cilj je izraditi dokument koji će biti primjenjiv na napuštene urbane zone u centru grada, ali i na šire područje

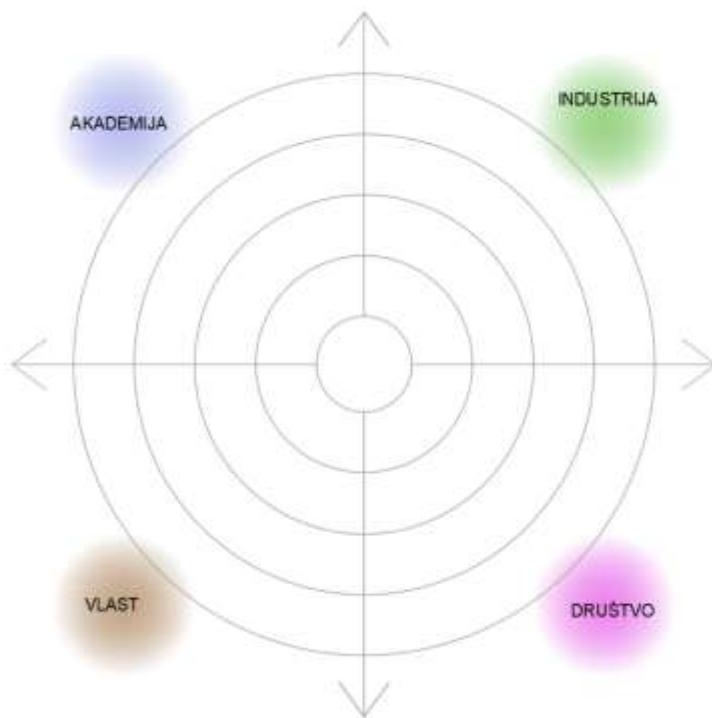
Urbana regeneracijska agenda (URA) kroz pilotiranje Svilarске ulice

RAD U GRUPAMA (x4)

Urbana regeneracijska agenda (URA) kroz pilotiranje Svilarске ulice

EKO MAPA DIONIKA

Urbana regeneracijska agenda (URA) kroz pilotiranje Svilarске ulice

SWOT ANALIZA

<p>strenght SNAGA</p>	<p>weaknesses SLABOSTI</p>
<p> <ul style="list-style-type: none"> - MNOGE INSTITUCIJE S JAKIM IDENTITETOM - SREDNJEKLASNA ČESTA </p> <p> <ul style="list-style-type: none"> - USAGU SAVANJE RAZLIČNIŠIJE MIŠLENJA POD DOBRIM MEDIJAMA - NOVI NAČIN RAZMIŠLJANJA - VIŠE AJ NA PROMETNO POKRETNJE - PROMJENA ZADANE STRUKTURE </p> <p> <p>opportunities PRILIKE</p> </p>	<p> <ul style="list-style-type: none"> - INSTITUCIJE IJE IMAJ OGRANIČENU MOGUĆNOST DELOVANJA - ODLUKE O TOJE JE U TO (PROMETU) AKTIVAN Ili PASIVAN DIO GRADA - KRUTI GRADSKI PROPISI - DEFINIRANO POHOĐENO STANJE <p> <ul style="list-style-type: none"> - NE RAZUMIJEVANJE RAZLIČITIH STRUKA ⇒ KOMUNIKACIJSKI KANALI - POTENCIJALNA DISKORDANCIJA IZMEĐU PRIVATNOG I BUĐUĆEG JP </p> <p> <p>threats PRIJETNJE</p> </p> </p>

Urbana regeneracijska agenda (URA) kroz pilotiranje Svilarске ulice

ŠETNJA, RAZGOVOR I OSOBNA
ZAPAŽANJA SVIH DIONIKA SA
STRUČNOG ASPEKTA I IZ ASPEKTA
STANOVNIKA KOPRIVNICE

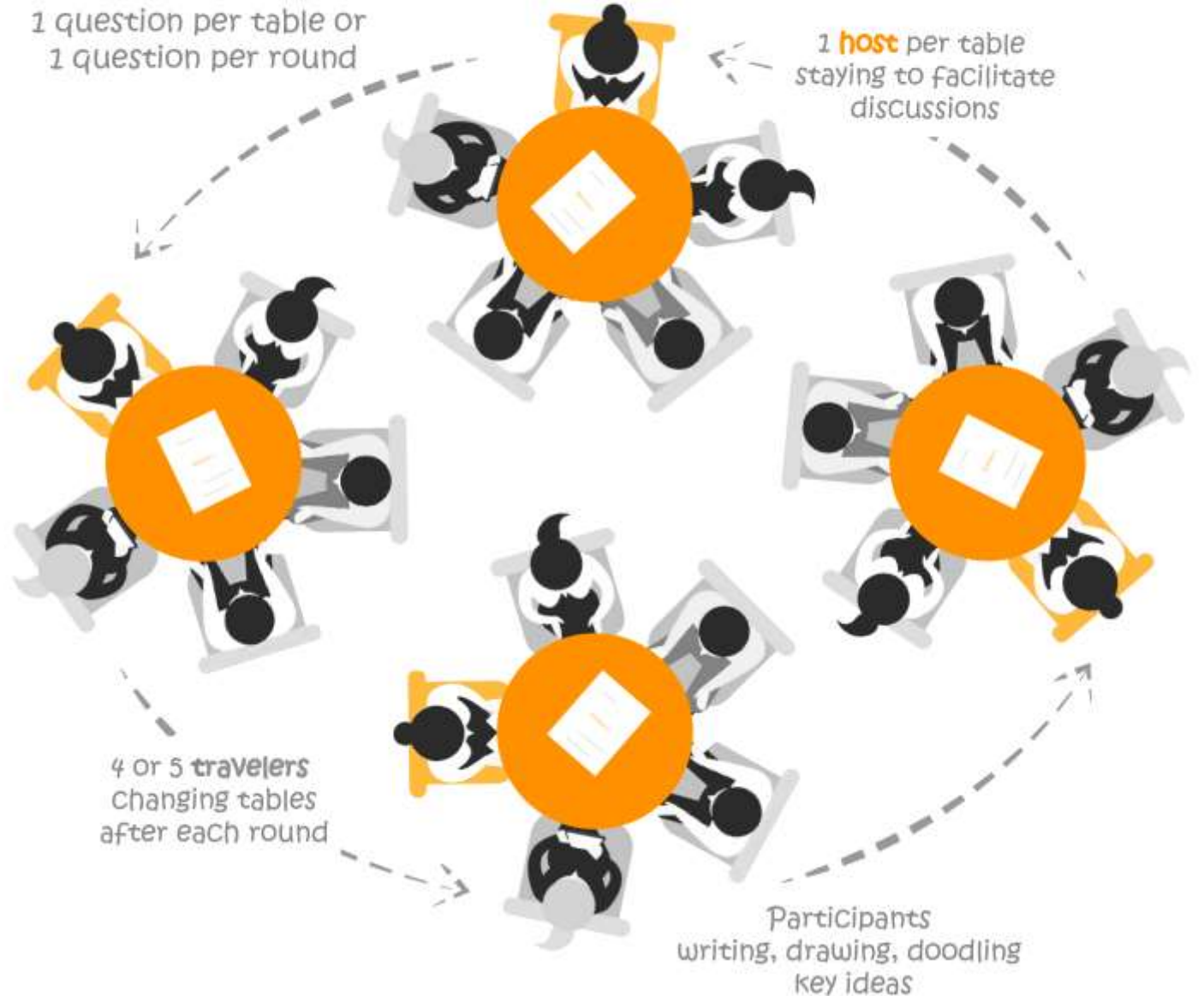
Urbana regeneracijska agenda (URA) kroz pilotiranje Svilarске ulice

ALAT WORLD CAFE IZNALAŽENJE ALATA I RJEŠENJA ZA URBANU REGENERACIJSKU AGENDU

World café strukturirani je razgovor za razmjenu znanja u kojem skupine ljudi raspravljaju o temi za nekoliko malih stolova poput onih u kafiću. Voditelj stola kontrolira određeni stupanj formalnosti kako bi se osiguralo da svi dobiju priliku izraziti svoje ideje i išljenje. Iako su na početku definirana pitanja / tema za raspravu, o ishodu ili rješenju ne odlučuje se unaprijed, već je produkt diskusije više ili manje raznolik u svakoj grupi. Pretpostavka ove metode rada je da kolektivna diskusija može promijeniti stavove ljudi i potaknuti kolektivno djelovanje.

WORLD CAFE METHOD

3 or more **rounds of conversation**,
approximately 20 minutes each

ZAKLJUČAK

- WIN WIN situacija za naručitelja / uprava / i građane jer su svi ravnomjerno uključeni u proces čime u konačnici zajedno preuzimaju odgovornost
- MODERATOR procesa participativnog planiranja je stručna osoba koja priprema proces sukladno temi i opsegu zadatka i objektivno bilježi rezultate bez iznošenja osobnih stavova
- RAVNOPRAVNO uključivanje svih sudionika grupe koje je mjerljivo i objektivno
- SVIJEST o važnosti participativnog planiranja posebno javnih prostora te značajnih investicija koje utječu na zajednicu